„VÉR HEILSUM GLAÐAR FRAMTÍÐINNI“

Kosningaréttur kvenna 100 ára

Sýning í Þjóðarbókhlöðu

opnuð 16. maí 2015

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn í samvinnu við:
Alþingi
Rannsóknastofnun í jafnréttisfræðum við Háskóla Íslands
Ríkisútvarpið
Þjóðskjalasafn Íslands

Með styrk frá Framkvæmdanefnd um 100 ára afmæli kosningaréttar kvenna

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI
ALÞINGI
LANDSBÓKASAFN ÍSLANDS HÁSKÓLABÓKASAFN
RIKK
RÚV
ÞJÓÐSKJALASAFN ÍSLANDS

FRELSI, JAFNRÉTTI OG BRÆÐRALAG?

Olympe de Gouges ritaði Déclaration des droits de la femme et de la citoyenne árið 1791 sem andsvar við Déclaration des droits de l'homme et du citoyen eða Mannréttindayfirlýsingu byltingarinnar frá 1789, þar sem hún krafðist sömu réttinda fyrir konur og karla. Sumir byltingarsinnar voru fylgjandi kvenréttindum, en svo fór að slíkar kröfur voru kæfðar með hörku. Olympe de Gouges var leidd á höggstokk í París í nóvember 1793.

Handan Ermarsunds tók Mary Wollstonecraft við kyndlinum af Olympe de Gouges er hún skrifaði hina áhrifamiklu bók A Vindication of the Rights of Women árið 1792. Hún vakti mikla athygli í Englandi.

Feminisminn var fæddur þótt veikburða væri.

Frelsi, jafnrétti og bræðralag

Stjórnarbylting sem hófst í Frakklandi í júní árið 1789 og stóð til ársins 1799 er talin marka upphaf lýðræðis á Vesturlöndum.

Í því mikla pólitíska umróti sem átti sér stað í Frakklandi á þessum árum spruttu fram og gerjuðust margar hugmyndastefnur sem við kennum við frjálslyndi, þjóðernishyggju, sósíalisma og feminisma eða kvenréttindi.

Konur tóku þátt í byltingunni með karlmönnum og væntu þess að orðin sem voru á allra vörum: „Frelsi, jafnrétti og bræðralag", næðu einnig til þessa helmings mannkyns. Kosningarétt til hins nýja þings sem byltingarmenn stofnuðu fengu hins vegar bara karlmenn.

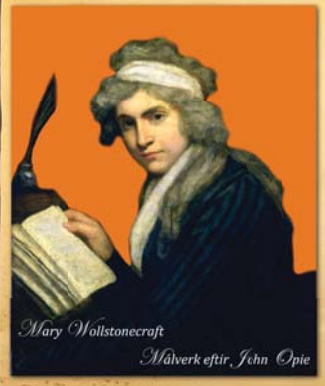

Kosningaréttur: Réttur til að kjósa (íslensk orðabók).

Hvers vegna bylting?

Hvers vegna varð bylting í Frakklandi? Nokkrar ástæður eru nefndar og vafalítið hafa þær allar eitthvað að segja. Uppskerubrestur um allt land árið 1788 ofan í langa efnahagslægð var kannski dropinn sem fyllti mælinn. Hann má rekja til Skaftáreldanna sem hófust þann 8. júní 1783 og stóðu fram í febrúar 1784. Skaftáreldamóðan þakti um það bil fjórðung jarðarinnar, olli uppskerubresti í Evrópu og tjóni á gróðri. Mannfellir varð á norðurhveli jarðar.

Talið er að um 20% íslensku þjóðarinnar hafi fallið á árunum 1783-1786, og um 82% sauðfjár.

Þegar 19. öldin gekk í garð voru Íslendingar meðal snauðustu þjóða Evrópu. Landið var lengi að jafna sig og samfélagið bar merki hinnar miklu vár.

Sæmundur Magnússon Hólm orti þetta erindi um Skaftárelda. Eins og sjá má telur hann orsökina vera nokkurs konar hefnd fyrir grægði mannanna:

Björgin sundur bresta,
brennur himinn og jörð,
geisar grimmdin versta,
grenjar plágan hörð,
fyrr en hindrast ágirnd óð,
til þess hjartað, sinnið, sál
sviður í vítis glóð.

Samtímafrásagnir:

Benjamín Franklin í grein árið 1784:

During several of the summer months of the year 1783, when the effect ofthe sun's rays to heat the earth in these northern regions should have been greater, there existed a constant fog over all Europe, and a great part of North America. This fog was of a permanent ncture; it was dry, and the rays of the sun seemed to have little effect towards dissipating it, as they easily do a moist fog, arising from water. ... Hence the air was more chilled, and the winds more severely cold. Hence perhaps the winter of 1783-4 was more severe than any that had happened for many years.

Gilbert White, Hampshire, Englandi:

The summer of the year 1783 was an amazing and portentous one, and full of horrible phaenomena; for besides the alarming meteors and tremendous thunder-storms that affrighted and distressed the different counties of this kingdom, the peculiar haze, or smokey fog, that prevailed for many weeks in this island, and in every part of Europe, and even beyond its limits, was a most extraordinary appearance, unlike anything known within the memory of man.

Til hvers er kosningaréttur? Hér svarar Ólafía Jóhannesdóttir árið 1896:

„Með atkvæðisrjettinum trúir þjóðfjelagið einstaklingnum fyrir heill sinni og hamingju, felur honum að ráða lögum og lofum þess ytra fyrirkomulags, er hann vill lifa í."

ALÞINGI ENDURREIST

La Liberté guidant le peuple

Málverk eftir Eugène Delacroix

Alþingi var endurreist með tilskipun konungs árið 1843 og kom fyrst saman 1. júlí 1845. Kjósa skyldi 20 menn er fasteign héldu, og 6 að auki, þ.e. 2 af andlegri stétt og 4 af veraldlegri stétt. Þeir skyldu vera orðnir 30 ára gamlir, konungshollir, kristinnar trúar og hafa búið í ríki konungs í 5 ár hið minnsta.
Fyrstu kosningaréttarlögin voru hin sömu og giltu í dönskum lögum:

„Réttindi til hluttöku í kosningu alþingismanna bera einungis haldendum, er annaðhvort eiga jörð, að minnste kosti 10 hundraða dýrleika, ellegar múr- eða timburhús í Reykjavík eður einhverju öðru landsins verslunarplássi, sem með löglegri virðingu í minnsta lagi hefur verið metið til 1000 ríkisbankadala andvirðis. Ellegar og svo þeim, er opinberu eður beneficeruðu gózi halda jörð með lífsfestu. Í minnsta lagi af 20 hundraða dýrleika.

- - Þó er tilskilið, að kjósendur hafi óflekkað mannorð, hafi náð 25 ára aldri og að sá fullkomni myndugleiki, sem honum eftir hans aldri ber, ekki af neinni annari orsök sje skertur."

Lovsamling for Island 12 b., s. 499

Kosið var eftir þessum lögum 1844 og 1852. Þá náði kosningarétturinn til einungis 2-3% landsmanna. Árið 1857 var rýmkað ögn um eignarákvæðin og bætt við að kosningarétt hefðu ekki þeir sem skulduðu sveitarstyrk.

Þá náði rétturinn til um 9% landsmanna. Kosningarétturinn var rýmkaður næst árið 1903 og náði þá til um 14% landsmanna, aðeins karlmanna.

Alþingi endurreist

Í júlí 1830 varð önnur stjórnarbylting í París, og mikill óróa varð í mörgum ríkjum í Evrópu. Sitjandi konungar hlutu að íhuga stöðu sína. Friðrik konungur VI kallaði til ráðgefandi þinga í ríki sínu og fengu Íslendingar tvo fulltrúa á þing Eydana. Ekki treystu íslenskir embættismenn sér til þess að semja kosningareglur fyrir landið og úr varð að konungur skipaði fulltrúa Íslands. Þeir sóttu þingið 1835-1842.

Byltingarstraumar og nýjar hugmyndir bárust til Íslands og hugmyndir og umræður um þinghald kveiktu elda. Baldvin Einarsson skrifaði ritgerð um endurreisn þinghalds á Íslandi. Nokkrir námsmenn í Kaupmannahöfn stofnuðu tímaritið Fjölni.

Sjálfstæðisbarátta Íslendinga var hafin.

Fjölnismenn

Þegar Friðrik konungur VI kallaði til ráðgefandi þinga voru Íslendingar aðeins um 55.000 talsins og dreifðir um strjálbýlt og harðbýlt landið. Reykjavík var lítið þorp með aðeins 639 íbúa í upphafi árs 1835. Danski krónprinsinn Friðrik VII kom þangað á danska herskipinu „Dronning Marie" ásamt rúmlega 600 sjóliðum í maí það ár. Á þessu málverki Frederick Kloss kúrir friðsælt þorp við tjörn og að baki ber herskipið í Esjuna. Hugmyndir um þinghald, lýðræði og kosningar voru íbúum landsins svo framandi að frá þeim konu engar uppástungur um kosningafyrirkomulag. – Eign Landsbókasafns Íslands – Háskólabókasafns

FYRSTU KRÖFUR

Hvað sagði Jón Sigurðsson?

Fyrstu sjálfstæðisbaráttumennirnir sýndu kvenréttindum engan áhuga. Sjálfur Jón Sigurðsson forseti var íhaldsamur eins og þessi frásögn Indriða Einarssonar af heimsókn til þeirra Jóns og Ingibjargar í Kaupmannahöfn ber vott um, en hann var þá ungur Hafnarstúdent:

„Eitt sunnudagskvöld var eg úti hjá þeim hjónum, og hafði lesið nýlegarit Stuarts Mills um kúgun kvenna. Eg fór að tala um skoðanir Stuart Mill á málinu, og áleit þær óhrekjandi. Forseti var á líkri skoðun og flestir stjórnmálamenn voru þá, ogvar heldur á móti kvenréttindum.

Frú Ingibjörg sat í hægindastólnum sínum og var búin að breiða yfir búrið, sem páfagaukurinn hennar var í, og kom til liðs við mig. Alir vita að pólitík er ekki að eins ástæður fyrir málinu heldur einnig lunderni til að halda því til streitu. Frúin lagði til lundernið, en eg hefi líklega komið með eitthvað af ástæðunum. Pegar hún var búin að segja eitthvað af því hezta, sem henni fanst þurfa að segja, þá hélt Forseti – semaldrei vildi víkja – undan og sagði:

„Það er ómögulegt að dispútera við yður þegar þér hafið fengið konuna mína með yður."

Ingibjörg Einarsdóttir, eiginkona Jóns Sigurðssonar

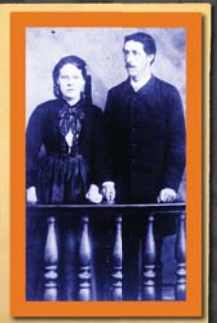

Bríet Bjarnhéðinsdóttir og eiginmaður hennar, Valdimar Ásmundsson

Fyrstu kröfur

Fyrstu kröfur um réttindi konum til handa komu frá karlmönnum. Það þarf ekki að vekja furðu þar sem þeir höfðu miklu betri aðgang en konur að miðli þeirra tíma: hinu skrifaða orði. Hér er minnst nokkurra frumherja:

Sr. Guðmundur Einarsson frá Skáleyjum, skrifaði ritgerðina „Samtök" árið 1847 í dreifibréfi og fjallaði þar meðal annars um skóla fyrir stúlkur, sennilega fyrstu skrif um réttindi kvenna á Íslandi.

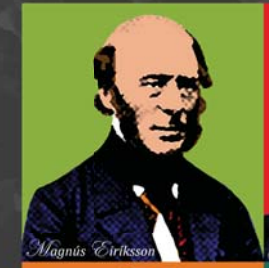

Magnús Eiríksson

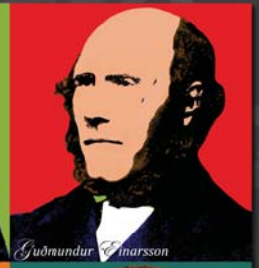

Guðmundur Einarsson

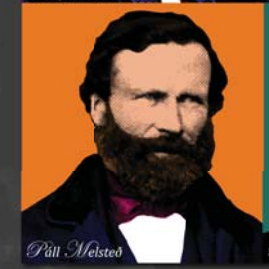

Páll Melsteð

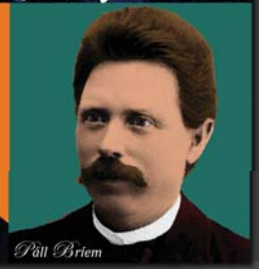

Páll Briem

Magnús Eiríksson guðfræðingur gaf út árið 1851 Brevetil Clara Raphael sem innlegg í nýbyrjaða umræðu um kvenréttindi í Danmörku.

Páll Melsted sýslumaður skrifaði grein í blaðið Norðanfara árið 1870 um stofnun skóla fyrir stúlkur.

Þjóðlið Þingeyinga samþykkti í stofnskrá 1884 að „konur hafi jafnrjetti við karlmenn."

Páll Briem flutti fyrirlestur hjá Thorvaldsensfélaginu í Reykjavík árið 1885, „Um frelsi og menntun kvenna."

Valdimar Ásmundsson ritstjóri skrifaði greinina „Kvenfrelsi" í blað sitt Fjallkonuna í janúar árið 1885.

Æsa (Bríet Bjarnhéðinsdóttir) skrifaði greinina „Nokkur orð um menntun og rjettindi kvenna" í blaðið Fjallkonuna í júní árið 1885.

Almennur héraðsfundur á Einarsstöðum í Reykjadal, S-Þingeyjarsýslu samþykkti árið 1885 áskorun um „... að allir, konur sem karlar, sem ekki eru öðrum háðir sem vistráðin hjú, hafa óflekkað mannorð og eru 20 ára að aldri, hafi kosningarétt til alþingis."

Bríet Bjarnhéðinsdóttir flutti „Fyrirlestur um hagi og rjettindi kvenna" í Góðtemplarahúsinu í Reykjavík 1887.

Kvenréttindabaráttа Íslendinga var hafin.

MENNT ER MÁTTUR

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Mennt er máttur

Fyrstu kröfur um réttindi kvenna lutu að menntun þeirra. Kvenréttindasinnar litu svo á að munur á körlum og konum stafaði fyrst og fremst af misjafnri stöðu þeirra í samfélaginu.

Natalie Zahle kom á fót stúlknaskóla í Danmörku árið 1852. Þar áttu stúlkur að öðlast innsýn í þekkingu og menningu samtímans og verða frjálsari manneskjur, bæði heima fyrir og í samfélaginu. Skóli Zahle varð fljótt fyrirmynd kvennaskóla á öllum Norðurlöndum.

„Menntun er rétta undirstaðan undir öllu frelsi og framförum."
Þóra Melsteð

Stúlkur fyrir utan Kvennaskólann í Reykjavík.

Hjónin Þóra og Páll Melsteð söfnuðu fé til kvennaskóla í Danmörku, Skotlandi og á Íslandi. Þau hófu skólahald í eigin húsi við Austurvöll 1. október 1874. Hann hlaut nafnið Kvennaskólinn í Reykjavík.

Kennd var danska, reikningur, skrift, teikning, íslenska, saga, landafræði, leikfimi og handavinna. Skólinn og skólaandinn báru sterkt svipmót Natalie Zahle.

Kvennaskólar voru stofnaðir að Laugalandi í Eyjafirði og í Skagafirði árið 1877 og í Húnavatnssýslu árið 1879. Þar gafst ungum stúlkum tækifæri til að víkka sjóndeildarhringinn og afla sér menntunar.

Þar kynntust þær nýjum hugmyndum, öðrum konum og sjálfum sér – og efldust að kjarki og þori. Margar þeirra lögðu kvennabaráttunni lið síðar meir og margar forystukonur höfðu gengið í kvennaskóla.

Ungar konur við hannyrðir í Kvennaskólanum á Blönduósi.

Í FJÖLDANUM BÝR AFLIÐ

Í fjöldanum býr aflið

Margar forystukonur í kvenfélögunum höfðu gengið í kvennaskóla. Sumar öðluðust líka reynslu af félagsstörfum í bindindishreyfingunni, sem þá var mjög öflug.

Fyrstu kvenfélögin voru stofnuð af stórhuga konum úr efri lögum þjóðfélagsins. Mennta- og framfaraþráin brann þeim í brjósti, og þær höfðu bæði tíma og aðstöðu til að hrinda draumum í framkvæmd.

Kvenfélagið Ríp, Skagafirði var stofnað árið 1869. Forystukonan þar var einnig forystukona um stofnun kvennaskóla í Skagafirði 1877, Sigurlaug Gunnarsdóttir í Ási.

Næst voru stofnuð Kvenfélag Svínavatnshrepps árið 1874 og Thorvaldsensfélagið í Reykjavík 1875. Þau voru dæmigerð fyrir kvenfélög sem stofnuð voru fyrir 1894; þau voru fyrst og fremst líknar- og mannúðarfélög og stefndu að því að efla samtakamátt kvenna til að vinna nánasta samfélagi gagn.

Hið íslenska kvenfélag, stofnað í Reykjavík 1894, var fyrsta kvenfélagið sem hafði kvenréttindi á stefnuskrá. Af 18 konum sem kjörnar voru í fjáröflunarnefnd á stofnfundinum sátu fjórar eða höfðu setið í skólanefnd Kvennaskólans í Reykjavík og tvær höfðu verið þar kennarar. Að auki höfðu nokkrar stundað nám við einhvern kvennaskólanna.

Eitt fyrsta verk þess var að safna undirskriftum 2.348 kvenna þar sem krafist var stjórnmálajafnréttis. Stjórnmálabarátta kvenna var hafin.

Kvenfélagið Hringur í Mývatnssveit, 1914.

„Vort kvennfjelag aldrei kemst á fót ef konurnar Íslands þegja."

Kvenfélögin í landinu mynda eina órofa heild sem kallast kvennahreyfing. Án þeirra hefur ekki verið og verður engin hreyfing í kvenréttindamálum. Hér eru nokkur þeirra:

„Allur félagsskapur er samvinna, sem fleiri eða færri taka þátt í til að vinna að einhverju markmiði. Við íslenzku konurnar erum nú að byrja að skilja að ef okkur á nokkuð að verða ágengt, þá verðum við að taka saman höndum og vinna í félagsskap saman."

Bríet Bjarnhéðinsdóttir, 1905

Kvæði sungið á fyrsta kvenfélagsfundi í Keflavík, 28. apríl 1895:

Vjer setjum nú hjer vorn fyrsta fund
er fjelag vort á að mynda,
vjer leyfa' oss ei megum lengri blund
nje ljósinu frá oss hrinda
er stafar af frelsi, förum því
vorn framtíðar sveig að binda.
Í nafni drottins hið nýja starf
vjer nú skulum glaðar heyja,
svo börnin síðjóti sem beztan arf
er blikna þeir eldri og deyja.
Vort kvennfjelag aldrei kemst á fót
ef konurnar Íslands þegja.

Baráttukonurnar Þorbjörg Sveinsdóttir og Ólafía Jóhannsdóttir með KFUK-konum árið 1902.

1869 Kvenfélag Rípurhrepps, Skagafjörður
1874 Kvenfélag Svínavatnshrepps
1875 Thorvaldsensfélagið, Reykjavík
1888 Kvenfélag Eyrarbakka
1894 Kvenfélagið Framtíðin, Akureyri
1894 Hið íslenzka kvennfjelag, Reykjavík
1895 Hvítabandið, Reykjavík
1895 Kvenfélag Húsavíkur
1900 Kvenfélagið Kvik, Seyðisfirði
1904 Kvenfélagið Hringurinn, Reykjavík
1906 Kvenfélag Fríkirkjusafnaðarins, Reykjavík
1906 Kvenfélagið Hugrún, Þingeyrarhreppi
1907 Kvenréttindafélag Íslands
1907 Kvenfélagið Hringurinn, Stykkishólmi
1907 Kvenfélag Öxnfirðinga
1908 Kvenfélag Staðarhrepps
1909 Kvenfélag Kjalarneshrepps
1909 Kvenfélagið Líkn, Vestmannaeyjum
1911 Lestrarfélag kvenna, Reykjavík
1914 Kvenfélagið Hjálpin, Saurbæjarhreppi
1915 Kvenfélagið Tilraun, Svarfaðardal
1917 Bandalag kvenna, Reykjavík
1917 Kvenfélag Saurbæjarhrepps
1919 Ljósmæðrafélag Íslands
1919 Kvenfélag Hvammshrepps
1921 Kvenfélag Borgarhrepps
1924 Kvenfélagið Tíbrá, Höfn
1926 Kvenfélag Árneshrepps
1928 Félag íslenskra háskólakvenna
1928 Mæðrastyrksnefnd, Reykjavík
1930 Kvenfélagasamband Íslands
1935 Húsmæðrafélag Reykjavíkur
1936 Mæðrafélagið, Reykjavík
1951 Menningar- og friðarsamtök íslenskra kvenna
1968 Úur, ungar konur í Kvenréttindafélagi Íslands
1970 Rauðsokkahreyfingin
1982 Kvennaframboðið, Reykjavík, Akureyri
1982 Samtök um kvennaathvarf
1983 Samtök um kvennalista
1989 Stígamót
1992 Kvennakirkjan
1997 Bríet, félag ungra femínista
2003 Femínistafélag Íslands

Thorvaldsensfélagið árið 1896.

MÁTTUR PENNANS

Máttur pennans

Útgáfa blaða á vegum kvenréttindakvenna var nauðsynleg til þess að ná til kvenlesenda, flytja þeim fregnir af þróun mála, bæði innanlands og utan, uppfræða þær og hvetja til dáða.

Tvö mánaðarrit sem ætluð voru konum hófu göngu sína á árinu 1895.

Framsókn, sem mæðgurnar Sigríður Þorsteinsdóttir og Ingibjörg Skaptadóttir ritstýrðu á Seyðisfirði, kom út í janúar, og mánuði síðar hóf Bríet Bjarnhéðinsdóttir að gefa út Kvennablaðið í Reykjavík.

Sama ár byrjaði Hið íslenzka kvennfjelag að gefa út Ársrit þar sem pólitískar skoðanir forystukvenna komu skýrt fram, en þar voru fremstar Þorbjörg Sveinsdóttir ljósmóðir og Ólafía Jóhannsdóttir. Með þessum ritum eignuðust íslenskar konur sterka rödd.

Kvennablaðið gaf sig mest að heimilismálum og menningarmálum en beitti sér ekki að ráði fyrir réttindum kvenna fyrstu árin. Í fyrsta tölublaði 1905 birtist þessi yfirlýsing:

„Til íslenskra kvenna.
Kvennablaðið er hið einasta blað á landinu sem gefið er út til að halda fram hagsmunum kvenna og hlynna að heimilunum. Hér eftir mun það og gera sér far um að halda fram réttindum þeirra og benda á ráð til að bæta hag þeirra og atvinnu."

Hér markaði Kvennablaðið sér skýran pólitískan bás; eftirleiðis flutti það fregnir af kvenréttindakonum erlendis og kvenréttindabaráttunni, sagði frá afdrifum umræðna um kosningarréttartillögur á Alþingi og hvatti íslenskar konur til dáða.

Torfhildur Þorsteinsdóttir Hólm (1845-1918) varð fyrst kvenna á Íslandi til þess að gefa út og ritstýra tímariti er hún byrjaði að gefa út ársritið Draupni árið 1891.

Ritið var helgað skáldskap, en stöku sinnum birtust þar upplýsingar um kvennabaráttuna í Ameríku, en þar hafði Torfhildur dvalið lengi.

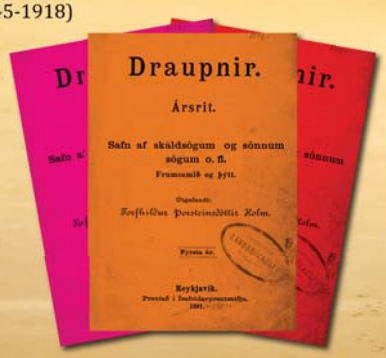

Framsókn var pólitískt blað og krafðist þess meðal annars í fyrsta tölublaði að giftar konur fengju full fjárráð. Um mitt ár 1895 birtist forsíðugreinin „Kvennfólk og pólitík" þar sem þessa kröfu er að finna:

„Það eru engar fjarstæður sem við konur förum fram á. Við heimtum aðeins fullkomin mannrjettindi. Heimsins mestu og beztu menn hafa fyrir löngu viðurkennt að kröfur vorar sjeu rjettlátar, en hin gamla rígbundna þjóðfjelagsskipun og fornar venjur eru stór þröskuldur á vegi framkvæmdanna í þessu efni".

BRÍET

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

„Það er eptirtektarvert, hversu karlmenn halda ollu frelsi kvenna og rjettindum í helgreipum og það virðist sem þeir ætli það mikilvæg einkarjettindi, helguð af fornri venju, að vera allt gagnvart þeim, en þær megi ekkert vera."

Bríet Bjarnhéðinsdóttir, 1885

Fyrsta myndin var tekin af Bríeti þegar hún var 28 ára. Hún sagði síðar um þessa myndatöku:

„Verst er að á þeirri mynd er eg svo alvarleg. Allir sögðu að eg nyti mín betur þegar eg væri glaðleg. Þá kæmi sami svipurinn og sami glampinn í augun eins og þegar eg talaði. En-eg var svona feimin yfir því að vera þarna alein, með þessum ókunna manni, og að hann væri að leyfa sér að laga á mér húfuna, skúfinn og hárið. Eg var alveg kafrjóð í andliti, og leið verulega illa. – Svona var eg mikið sveitasakleysi tuttugu og átta ára gömul!"

Bríet Bjarnhéðinsdóttir (1856-1940)

Hún var 16 ára gömul er hún færði í letur hugsanir sínar sem hún fékk birtar á prenti árið 1885. Tveimur árum síðar flutti hún á sviði í Reykjavík „Fyrirlestur um hagi og rjettindi kvenna".

Bríet markaði stór skref í kvennasögunni; hún var fyrsta konan sem vitað er að hafi flutt opinberan fyrirlestur á Íslandi, og hún varð fyrst kvenna til þess að orða þær kröfur á prenti sem voru að fæðast meðal Íslendinga.

Hún var með fyrstu konum til að gefa út og ritstýra blaði, hún átti frumkvæði að stofnun Kvenréttindafélags Íslands árið 1907 og fór nokkrum sinnum á fundi Alþjóðasamtaka kosningaréttarfélaga, International Women Suffrage Alliance.

Hún sótti Kvennaskólann að Laugalandi í Eyjafirði í einn vetur, meira stóð henni ekki til boða. Hún studdi bræður sína til náms.

Hjónin Bríet Bjarnhéðinsdóttir og Valdimar Ásmundsson með börnum sínum, Laufeyju og Héðni. Mynd tekin 1897-98.

Bríet skrifaði í bréfi til gamals frænda árið 1931:

„Eins og þú sér hefir guð gefið mér mikla hamingju. Mestu hamingjuna tel eg góðan eiginmann og sérlega vel gefin, góð og reglusöm börn."

Bríet sótti þing Alþjóðasamtaka kosningaréttarfélaga (International Women Suffrage Alliance) í Kaupmannahöfn árið 1906.

Orðin sem hún ber í barmi var í litum kvennabaráttunar: grænt og fjólublátt.

BARÁTTAN HARÐNAR

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Kvenréttindafélag Íslands

Kvenréttindafélag Íslands var stofnað í janúar 1907 að frumkvæði Bríetar Bjarnhéðinsdóttur. Það hafði það takmark að berjast fyrir kosningarétti kvenna, efla áhuga og þekkingu þeirra á þeim málum, fá þær til að nota réttindi sín og gera konur færar um að uppfylla þær skyldur sem fylgja réttindum.

Félagið lét verkin tala. Það hafði forgöngu um að kvenfélögin í Reykjavík buðu fram sérstakan kvennalista þegar konur fengu kosningarétt til bæjarstjórnar árið 1908. Hann kom, sá, og sigraði; hlaut rúmlega 20 prósent atkvæða og fjóra fulltrúa, þar á meðal Bríeti Bjarnhéðinsdóttur.

Konur á Landsfundi kvenna árið 1930. Bríet Bjarnhéðinsdóttir situr fyrir miðri mynd.

„Hálfrar aldar reynsla hefir sýnt og sannað öllum helztu framfarakonum heimsins að hvert það félag sem fyrir alvöru vill beita sér fyrir kvenréttindamálinu, má ekkert annað verkefni hafa."

Bríet Bjarnhéðinsdóttir, 1907

Konur á Landsfundi kvenna, haldinn á Þingvöllum 1944.

Þegar kosningarétturinn var í höfn einbeitti félagið sér að framgangi kvenna á öllum sviðum í íslensku samfélagi: í stjórnmálum, atvinnulífi, menntun og menningu.

Félagskonur í Lestrarfélagi kvenna 1951.

ALÞJÓÐABARÁTTA Á ÍSLANDI

Alþjóðabarátta á Íslandi

Vorið 1905 barst Bríeti Bjarnhéðinsdóttur örlagaríkt bréf. Það var skrifað í New York og undirritað af forseta Alþjóðasamtaka kosningaréttarfélaga (International Women Suffrage Alliance), sem stofnuð höfðu verið árið 1902. Erindið var að bjóða Bríeti á fund í Kaupmannahöfn sem halda átti 1906.

Hún fór á fundinn og beitti sér síðan fyrir stofnun sérstaks félags er gæti gengið í alþjóðasamtökin, Kvenréttindafélag Íslands. Tónninn í Kvennablaðinu breyttist. Bríet var orðin gallharður feministi og þess gætti í blaðinu. Hún var mjög öflugur liðsmaður í að breiða út boðskapinn um mikilvægi kosningaréttar á Íslandi og kynnti helstu forystukonur samtakanna í blaði sínu.

Bríet kynntist nýjum hugmyndum, svo sem um sérframboð kvenna, og flutti íslenskum konum tíðindi. Hún fór á þing samtakanna og kynntist helstu forystukonum persónulega. Tengslin voru henni mikils virði, juku sjálfstraustið og blésu kapp í kinn. Bríet hafði orð á því að hún hafi mætt miklu hlýrra viðmóti og hvatningu erlendis en hér heima. „Mér fanst eg finna sjálfa mig undireins og eg var laus við landann“, skrifaði hún árið 1913.

„Ýmislegt hefir verið um mig talað, en aldrei neitt óheiðarlegt. Um alt hitt er mér sama. Eðlilegt að kritik hitti þá sem víða koma við. Svo hefi eg haft þann galla (ásamt sjálfsagt ýmsum fleiri) að eg hefi jafnan haft svör á reiðum höndum, og ekki ætið þægileg. Það eykur ekki vinsældir.“

Bríet Bjarnhéðinsdóttir í bréfi 1931

Mæðgurnar Bríet Bjarnhéðinsdóttir og Laufey Valdimarsdóttir kynntu kínverskan silkifána ásamt hinni suðurafrísku Ninu Boyle á þingi Alþjóðsamtaka kosningaréttarfélaga í Búdapest árið 1913. Á fánann er letruð kínverska hvatningin „Stöndum saman!“

Bríet kemur út úr torfkofa á leið til Búdapest, en þangað fór hún árið 1913 á þing alþjóðsamtakanna. Ekki er vitað hver teiknaði, en myndin var sett á jólakort.

Skopteikninguna gerði Tryggvi Magnússon og birtist hún í Speglinum 1929. Margar nornir ríða hér á kústsköftum á þing Alþjóðasamtakanna, þar á meðal Bríet. Skaftið hennar er prýtt höfði forsætisráðherrans, Tryggva Þórhallssonar.

Síðasta þing alþjóðasamtakanna sem Bríet sótti var í Berlín 1929.

Hér er hún í fremstu röð (þriðja frá hægri, með hatt á höfði) ásamt öðrum eldri kvenréttindakonum sem voru sérstaklega heiðraðar.

UNDIRSKRIFTIR

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Íslenskar konur skora á Alþingi

Eitt af fyrstu verkum Hins íslenska kvenfélags var að safna undirskriftum kvenna árið 1895 þar sem Alþingi var krafið um stjórnmálajafnrétti. Alls skrifuðu 2.348 konur undir kröfuna, aðallega úr Reykjavík og nágrenni.

Árið 1907 fóru Hið íslenska kvenfélag og Kvenréttindafélag Íslands í aðra undirskriftaherferð. Þar var krafist að Alþingi veitti konum, giftum og ógiftum, kosningarétt og kjörgengi til Alþingis og að þær fengju til fulls notið jafnréttis við karlmenn. Þá skrifaði 11.381 kona undir, þar af 1.956 úr Reykjavík.

Undirskriftalistarnir eru varðveittir hjá Alþingi og eru hið mesta fágæti.

SIGRI FAGNAÐ

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Íslenskar konur fagna sigri

19. júní 1915 staðfesti Kristján konungur X með undirskrift sinni lög frá Alþingi þess efnis að konur og vinnumenn fengu kosningarétt í fyrsta sinn, og jafnframt var fellt niður ákvæði um útsvarsgreiðslu sem skilyrði fyrir kosningarétti. Hinir nýju kjósendur urðu þó að vera 40 ára og eldri til að fá réttinn.

Konur voru ekki ánægðar með þessi skilyrði og Bríet kallaði þetta löðrung fyrir konur. Þær ákváðu þó að fagna þessum áfanga með hátíðahöldum við þinghúsið 7. júlí 1915.

Fáar ljósmyndir eru til frá fyrstu áratugum kvennabaráttunnar. Ljósmyndarar gerðu sér þó grein fyrir þeim miklu tíðindum sem hér höfðu orðið og festu hátíðahöldin á filmu, eins og sjá má hér til hægri.

Ungar stúlkur í Reykjavík árið 1915. Skyldu þær hafa fagnað á Austurvelli?

Knattspyrnufélagið Hvöt á Ísafirði, 1914.

Fyrsta knattspyrnufélag kvenna, Knattspyrnufélagið Hvöt á Ísafirði árið 1914. Þingmenn ætluðu þessum ungu stúlkum ekki sama rétt og piltum.

HVERS VEGNA 40 ÁRA?

Hvers vegna 40 ára?

Hvers vegna urðu konur og vinnumenn að vera orðin 40 ára til þess að fá kosningarétt?

Engin önnur þjóð setti slík takmörk. Íslenskir þingmenn höfðu því enga fyrirmynd.

Jón Jónsson í Múla á heiðurinn að „uppfinningunni". Jón var á móti kosningarétti kvenna. Hann lagði þó fram þá tillögu á þingi 1911 að konur, 40 ára og eldri, fengju réttinn. Þetta var ástæðan:

„Það er af því, að með þessu virðist vera orðinn svo afar sterkur straumur alstaðar, þótt hvergi sé hann örari en hér, að ég þykist sjá, að hann verði ekki stíflaður, þess vegna tel ég viturlegra að reyna að beina straumnum í þá átt að hann verði að sem minnstu tjóni."

Jón Jónsson í Múla

Jón lét einnig þessi orð falla í umræðum:

„Ég er svo sannfærður sem maður getur verið, að öll þessi svonefnda kvenréttindahreyfing, sem nú er að ná yfirtökunum, er óheillaspor sem hlýtur að leiða til vaxandi lífskvalar, sem þó mun varla vera á bætandi."

Sigurður Sigurðsson var sammála Jóni og hafði þetta að segja:

„Pólitísku störfin eru ekkert leikfang. Þau eru hálfgert skítverk, og við þess konar störfum eigum við að hlífa kvenþjóðinni."

Lárus H. Bjarnason sagði þetta:

„Þessi afar mikla rýmkun, sem fjölgar kjósendum um meira en helming, getur haft ómælilegar afleiðingar í för með sér."

Tillaga Jóns í Múla var felld í neðri deild með 14 atkvæðum gegn 10 árið 1911.

Í umræðum þingmanna um málið 1913 kom fram mikill ótti við þann mikla fjölda landsmanna sem ekki hafði kosningarétt. Meirihluti nefndar neðri deildar sagði til dæmis að varhugavert væri „að fjölga svo kjósendum alt í einu, að núverandi kjósendur sjeu sviptir mest öllu valdi yfir landsins málum."

Flestir þingmenn sem tjáðu sig um málið voru þessu sammála.

Jón Ólafsson sagði:

„Ég hef engar kjósendaraddir heyrt, sem krefjast þess, að fá allar landsins bríettar á þing, né heldur alla betrunarhússlimi."

Jón Magnússon spurði:

„Hvað eru 15 ár í lífi heillar þjóðar?"

Tillagan um að binda kosningarétt kvenna og vinnumanna við 40 ára aldur var samþykkt í neðri deild Alþingis með 17 atkvæðum gegn 5 og í efri deild með öllum samhljóða atkvæðum.

Reykjavík hræðir

Jón Magnússon sagði:

„Það er hætt við að konur mundu, ef þær fengju kosningaréttinn allar í einu, skoða sig sérstakan flokk, er aðeins mætti kjósa konur einar á þing. Að minnsta kosti höfum við Reykvíkingar dæmi fyrir okkur í þessu."

Hvað átti Jón við?

Í Reykjavík höfðu konur borið fram sérstaka kvennalista við bæjarstjórnarkosningar. Margir þingmenn óttuðust pólitískt vald kvenna.

Sigurður Sigurðsson

Jón Ólafsson

Þessir þingmenn voru á móti sérstöku aldursákvæði fyrir konur og vildu jafnrétti:

Benedikt Sveinsson
Bjarni Jónsson
Björn Kristjánsson
Kristinn Daníelsson
Skúli Thoroddsen

JAFNRÉTTI!

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Jafnrétti!

Kosningaréttur kvenna og vinnumanna átti að lækka um eitt ár á ári uns jafnrétti við aðra kjósendur (karlmenn) væri náð. Það hefði orðið 1931.

Sambandslagasamningurinn, sem Danir áttu frumkvæði að árið 1918, gerði ráð fyrir gagnkvæmum ríkisborgararétti. Það þýddi meðal annars að breyta þurfti kosningaréttarlögum á Íslandi. Það var gert árið 1920. Frá þeim tíma hefur ríkt jafnrétti milli kvenna og karla í kosningalögum.

Þegar jafnrétti náðist höfðu 45% landsmanna kosningarétt.

Stjórnarráðshúsið

Undirskriftir sambandslaganefndar og ráðuneytis Íslands undir frumvarp til sambandslaga.

Karólína Magnúsdóttir frá Grímsstöðum í Reykjavík spilar fyrir kvígu, hænur og dreng árið 1920. Kannski gleðilag?

Systurnar Karin Kristín og Helga Sigríður Blöndal fæddust sitt hvoru megin við kosningajafnréttislögin.

Sambandslaganefnd Íslands og Danmerkur að störfum sumarið 1918.

INGIBJÖRG

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Ingibjörg H. Bjarnason (1867-1941)

Hún tók leikfimikennarapróf í Kaupmannahöfn árið 1892, fyrst Íslendinga. Hún tók sæti á Alþingi í febrúar 1923, fyrst íslenskra kvenna.

Ingibjörg tók próf frá Kvennaskólanum í Reykjavík árið 1882 og stundaði nám í Kaupmannahöfn og Þýskalandi og Sviss. Hún varð kennslukona við Kvennaskólann í Reykjavík 1903 og skólastýra frá 1906 til dauðadags.

Hún var virk í Thorvaldsensfélaginu og Hinu íslenzka kvennfjelagi, Hringnum, Lestrarfélagi kvenna og Heimilisiðnaðarfélaginu.

Kvenfélög buðu fram kvennalista við landskjör árið 1922 (þá var landið eitt kjördæmi og kosið um þrjá þingmenn í það skiptið). Konur vildu tryggja byggingu landspítala sem þær höfðu safnað fyrir frá árinu 1915, minnisvarða um kosningaréttinn. Listinn hlaut 22,4% atkvæða og einn þingmann.

Ingibjörg H. Bjarnason tók sæti á Alþingi 15. febrúar 1923, fyrst íslenskra kvenna. Þar beitti hún sér fyrir hagsmuna- og réttindamálum kvenna. Hún hlaut ámæli frá konum fyrir að styðja afnám áfengisbanns á léttvínum stuttu eftir að hún settist á þing, en konur voru mjög sterkar í bindindishreyfingunni.

„Fyrstu konurnar, brautryðjendurnir, verða auðvitað fyrir ýmsu hnjaski, aðeins vegna þess að þær eru konur – en slíkt má ekki setja fyrir sig. Þegar konum fjölgar á Alþingi Íslendinga hverfur það, að ráðist sé á þær sérstaklega af því að þær eru konur."

Ingibjörg H. Bjarnason, 1930

Árið 1924 stofnuðu 20 þingmenn Íhaldsflokkinn og vildu beita sér fyrir viðreisn á fjárhag ríkissjóðs. Ingibjörg H. Bjarnason var meðal þeirra.

Landspítalinn tók til starfa árið 1930 og kom helmingur af byggingarkostnaði frá söfnun íslenskra kvenna. Hin fagra bygging Guðjóns Samúelssonar er verðugur minnisvarði um kosningarétt kvenna.

Alexandrína drottning Danmerkur og Íslands lagði hornstein að Landspítalanum 1926. Hér er hún með manni sínum, Kristjáni X konungi Danmerkur og Íslands.

Hjá þeim stendur Jón Magnússon forsætisráðherra.

Skólastúlkan í Kaupmannahöfn með skólafélögum.

Á ALÞINGI

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Ingibjörg H. Bjarnason var fyrst kvenna kjörin á þing, 1922.
Ragnhildur Helgadóttir gegndi fyrst kvenna forsetaembætti þingsins, forseti neðri deildar 1961-1962.
Auður Auðuns gegndi fyrst kvenna ráðherraembætti, embætti dómsmálaráðherra 1970-1971.
Guðrún Agnarsdóttir varð fyrst kvenna formaður þingflokks, Samtaka um kvennalista 1983-1984.
Jóhanna Sigurðardóttir leiddi fyrst kvenna ríkisstjórn, forsætisráðherra 2009-2013.

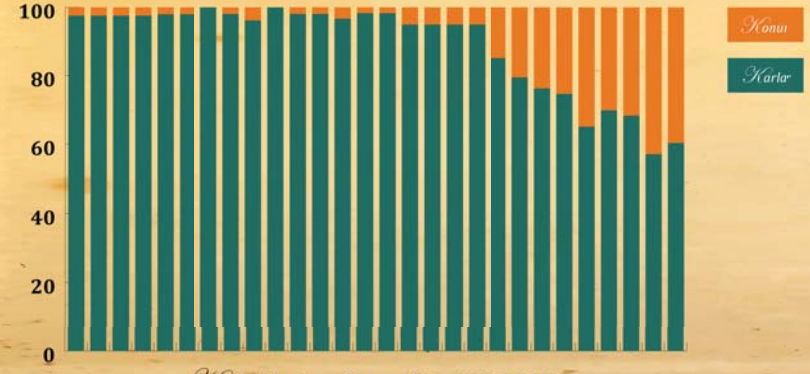

Hlutföll karla og kvenna á þingi 1922-2013

Síðasta karlaríkisstjórnin?

RÉTTUR ALLRA?

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Kosningaréttur fyrir alla?

Nú hafa allir íslenskir ríkisborgarar, 18 ára og eldri, kosningarétt til Alþingis.

Þessi skilyrði voru áður sett fyrir kosningarétti:

Ekkjur og ógiftar sjálfstæðar konur fengu kosningarétt í sveitarstjórnum árið 1882 og árið 1884 kaus fyrsta konan eftir þeim lögum: Andrea Guðmundsdóttir, saumakona frá Ísafirði.

Mynd frá árinu 1896.

Karlkyn var frumforsenda kosningaréttar fram til ársins 1915. Þá fengu konur, 40 ára og eldri réttinn. Þetta ákvæði var afnumið árið 1920 og komið á jafnrétti kynjanna.

Aldur kosningabærra manna (og kvenna) var 25 ár til ársins 1934 þegar markið var lækkað í 21 ár. Það var óbreytt til ársins 1968 er það lækkaði í 20 ár og loks niður í 18 ár árið 1984.

Sveitarstyrkþegar fengu ekki eða misstu kosningarétt ef þeir gátu ekki greitt styrkinn til baka.

Afnumið árið 1934.

Eignir voru skilyrði fyrir kosningarétti fram til ársins 1915 er slíkt ákvæði var afnumið. Í fyrstu kosningalögunum árið 1843 voru eignaskilyrðin ströng, en þau voru rýmkuð mjög er leið á 19. öld.

Ósjálfráða fullorðnir einstaklingar sem hlutu þann dóm að teljast ekki geta séð um sig sjálfir (t.d. fólk með þroskahömlun og geðsjúkir) fengu ekki eða misstu kosningarétt.

Afnumið árið 1984.

Vinnumenn höfðu ekki sjálfstæða stöðu í gamla bændasamfélaginu og höfðu ekki kosningarétt fyrr en 1915, þá 40 ára og eldri, og fullan kosningarétt árið 1920.

Dæmdir menn misstu kosningarétt. Afnumið 1984.

Hvaða skilyrði skyldi hafa útilokað flesta?

ÚR KVENNABARÁTTUNNI

Úr kvennabaráttunni

Á Landsbókasafni Íslands – Háskólabókasafni má finna mikið af dreifimiðum og veggspjöldum sem stjórnmálaflokkar og framboð hafa gefið út til þess að koma sér á framfæri.

Elsta efnið sem hefur varðveist frá stjórnmálastarfi kvenna er frá Reykjavík árið 1908 er kvenfélög í bænum báru fram sérstakan lista, F-listann. Hann er hér í félagsskap nokkurra annarra sýnishorna frá stjórnmálabaráttu kvenna.

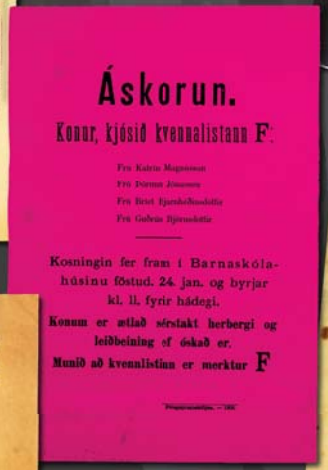

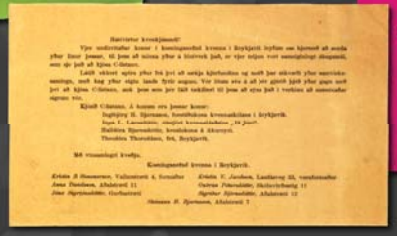

FYRSTU KONUR INN!

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Fyrstu konur inn!

Hér eru nokkrar konur sem mörkuðu fyrstu spor á leið íslenskra kvenna til jafnréttis.

Ljósmyndun
Mcoline Weywadt
1872

Skólastofnun
Þóra Melsteð
1874

Skáldrit
Júliana Jónsdóttir
1876

Stúdent
Camilla Torfason
1889

Ritstýra blaðs
Sigríður Þorsteinsdóttir
1895
Skólastjóri
Þórey Arnadóttir
1900

Sveitarstjórnir
Katrín Magnússon, Þórunn Jónassen, Guðrún Björnsdóttir og Bríet Bjarnhéðinsdóttir
1908

Iðnmeistarapróf
Ásta Arnadóttir
1910
Próf frá Háskóla Íslands
Kristín Ólafsdóttir
1917

Alþingi
Ingibjörg H. Bjarnason
1922

Héraðslæknir
Katrín Thoroddsen
1924

Doktorspróf
Björg C. Þorláksson
1926

Útvarpsþulur
Sigrún Ágmundsdóttir
1930

Ríkisféhirðir
Ásta Magnúsdóttir
1933
Lögreglan
Jóhanna Knudsen
1941

Veðurstofustjóri
Teresía Guðmundsson
1946
Forstöðumaður Listasafns Íslands
Selma Jónsdóttir
1950

Bæjarstjóri
Hulda Jakobsdóttir
1957

Dómararéttindi í knattspyrnu
Sigrún Ingólfsdóttir
1968

Prófessor
Margrét Guðnadóttir
1969

Dómari
Guðrún Þorbergsdóttir
1972
Prestur
Guðný Eir Vilhjálmsdóttir
1974

Strætóbílstjóri
Hildur Valdimarsdóttir
1976
Formaður íþróttasambands
Ástbjörg Á Gunnarsdóttir
1977

Sýslumaður
Sigríður B. Hákonardóttir
1980

Ólympíugull
Sigurrós Karlsdóttir
1980

Forseti
Vigdís Finnbogadóttir
1980

Hæstaréttardómari
Guðrún Erlendsdóttir
1982

Varaforseti Alþýðu-sambands Íslands
Guðríður Elíasdóttir
1984

Stjórn Íþrótta-sambands Íslands
Lovísa Einarsdóttir og Katrín Gunnarsdóttir
1986

Sendiherra
Sigríður Snævarr
1991

Knattspyrnuþjálfari
Vanda Sigurgeirsdóttir
1996
Formaður búnaðar-sambands
Svana Halldórsdóttir
2001

Landsbókavörður
Sigrún Klara Hannesdóttir
2002

Forsætisráðherra
Jóhanna Sigurðardóttir
2009

Biskup
Agnes Sigurðardóttir
2012

Pólfari
Vilborg Arna Gissurardóttir
2013

Framboðslistinn 1908:

Katrín Magnússon
Þórunn Jónassen
Bríet Bjarnhéðinsdóttir
Guðrún Björnsdóttir

Við þökkum þessum og öðrum íslenskum brautryðjendum fyrir þeirra góða starf. Við eigum þeim skuld að gjalda. Það er þeim að þakka að engin íslensk kona þarf að yrkja svo um stöðu sína í framtíðinni:

Mig er fyrir löngu hætt að langa,
löngun það er orð sem mætti týnast,
hún er vön að lúta í lægra haldi,
leppur, sem er troðinn undir fótum.

Halla Eyjólfsdóttir frá Laugabóli (1866-1937) fékk enga skólagöngu og sveið það alla tíð sárt. Hún eignaðist 14 börn með fyrri manni sínum en þau létust öll sama sumarið úr barnaveiki.

JAFNRÉTTISLANDIÐ

100 ÁRA | KOSNINGARÉTTUR KVENNA Á ÍSLANDI

Jafnréttislandið

Í mælingu Alþjóða efnahagsráðsins (World Economic Forum) hefur Ísland verið á toppnum síðan árið 2009. Norðurlandaþjóðirnar raða sér í efstu sætin og hafa náð að brúa um 81-87% af því bili sem mismunar kynjunum í stjórnmálum, í atvinnulífinu, menntun, heilbrigðisþjónustu og í efnahagslegum jöfnuði.

Í alþjóðlegum samanburði er staða Íslands mjög góð. Hér er þátttaka kvenna á vinnumarkaði ein sú hæsta í heimi, hlutfall kvenna á þingi og í sveitarstjórnum er hátt, menntunarstigið er hátt og aðgangur að heilbrigðiskerfinu óhindraður.

Framboð af leikskólum gegnir lykilhlutverki. Þeir gera foreldrum smábarna auðveldara að stunda nám og vinnu, og veita börnum öryggi og samneyti. Árið 1973 hófst uppbygging leikskólastigsins en það var ekki fyrr en undir lok aldarinnar sem heilsdagspláss urðu almenn um land allt eftir langa baráttu kvennahreyfinga.

Briet Bjarnhéðinsdóttir hvatti kynsystur sínar til dáða í janúar 1913 með því að vitna til Olympe de Gouges sem hálshöggvin var fyrir skoðanir sínar árið 1793:

„Látum það sannast á oss, sem hin fyrsta franska kvenréttindakona, Olympe de Gauges sagði 1789 í útskýringu sinni um hvað réttindi kvenna væru: „Hvaða hindranir sem reistar eru upp frammi fyrir yður, þá er það í yðar valdi að yfirvinna þær allar. Þér þurfið aðeins að vilja það."

Staðan 2015:

	Konur	Karlar
Alþingismenn	39,7%	60,3%
Sveitarstjórnarmenn	44%	56%
Atvinnuþátttaka 16-64 ára	79,6%	83,7%
Stúdentspróf	59,1%	40,9%
Meðalævilengd	84,3 ár	81,6 ár

Jafnréttislandið Ísland er ekki stöðugt. Það er síbreytilegt.

ÞAKKIR

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn þakkar eftirtöldum:

Alþingi

Birnu Blöndal

Borgarskjalasafni

Evu Hrund Sigurjónsdóttur

Feministafélagi Háteigsskóla

Framkvæmdanefnd um 100 ára afmæli kosningaréttar kvenna

Héraðsskjalasafni Ísafjarðar

Kvennasögusafni Íslands

RÚV

Sólveigu Önnu Bóasdóttur

Þjóðminjasafni Íslands

Þjóðskjalasafni Íslands

Myndina tók Eva Hrund Sigurjónsdóttir. Hún er sigurmyndin úr keppni félagsmiðstöðva og framhaldsskóla um túlkun á afmælinu, kosningaréttinum og þýðingu hans. Höfundurinn notaði ljósmynd frá Spáni árið 1933 en þarlendar konur fengu kosningarétt 1931. Herforingjastjórn Francos afnam réttinn, nema hjá þeim konum sem töldust fyrirvinnur.

Kosningarétturinn er brothættur.